

Zakonodavni okvir i pregled
najvažnijih pojmova

Suzbijanje iskorištavanja djece u digitalnom okruženju

Centar za sigurni internet
www.sigurnodijete.ba

KONVENCIJA IZ LANZAROTEA

KONVENCIJA VIJEĆA EUROPE O ZAŠTITI DJECE OD SEKSUALNOG ISKORIŠTAVANJA I SEKSUALNOG ZLOSTAVLJANJA

Vijeće Evrope (VE) je 2007. godine usvojilo Konvenciju o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja poznatu i kao Konvencija iz Lanzarotea. Sve države svijeta mogu pristupiti ovoj konvenciji. Njeni ciljevi su: spriječiti i boriti se protiv seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece (a), zaštititi prava djece žrtava (b) i promovisati saradnju u zemljama potpisnicama, kao i međunarodnu saradnju (c). Bosna i Hercegovina je ratificirala Konvenciju Vijeća Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja 14. novembra 2012. godine.

Konvencija iz Lanzarotea i seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje putem interneta

Konvencijom iz Lanzarotea propisana je obaveza strana da u svoj krivičnopravni sistem uvedu sljedeća krivična djela i propišu djelotvorne i srazmjerne kazne sa snagom odvraćanja (čl. 27.):

Član 20.(1.) Materijal koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika

Član 21.(1.) Pornografska predstava koja uključuje djecu:

- a) vrbovanje djece/dovođenje djece u situaciju iskorištavanja;
- b) prisiljavanje/iskorištavanje djeteta;
- c) svjesno prisustvovanje.

Član 22. Podmićivanje djece u svrhu seksualnog iskorištavanja

Dovođenje djeteta u situaciju da bude svjedok seksualnog zlostavljanja ili seksualnih aktivnosti.

Član 23. Vrbovanje/navođenje djece

Namjerno predlaganje odrasle osobe da se sastane sa djetetom radi seksualne aktivnosti ili iskorištavanja djeteta u svrhu izrade pornografskog materijala, posredstvom digitalnih tehnologija, nakon čega se poduzimaju radnje koje će dovesti do takvog susreta.

Član 24. Pomaganje, poticanje, pokušaj

Omogućavanje/poticanje izvršenja djela.

KONVENCIJA IZ LANZAROTEA

➔ Zašto bi država trebala pristupiti Konvenciji iz Lanzarotea?

- Konvencija predstavlja najnapredniji i najkompletniji pravno obavezujući međunarodni instrument u vezi sa seksualnim iskorištavanjem djece;
- Konvencijom se seksualno iskorištavanje na sveobuhvatan način uvodi kao krivično djelo;
- doprinosi sprečavanju iskorištavanja djece, kako unutar države, tako i u inostranstvu;
- promovira međunarodnu saradnju u razmjeni informacija, istragama i krivičnom gonjenju počinitelja.

Definicija materijala koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece (čl. 20.2.)

„Svaki materijal koji vizuelno prikazuje dijete u stvarnom ili simuliranom seksualno eksplicitnom ponašanju ili bilo kakav prikaz dječijih seksualnih organa prvenstveno u seksualne svrhe.“

PREDNOSTI KONVENCIJE

- tretiranje postupanja u vezi sa materijalom koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece kao krivična djela;
- krivičnim djelom se smatra i dovođenje djeteta u situaciju seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja ili prisilu djeteta da učestvuje u „pornografskim predstavama“ koje obuhvataju seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djeteta uživo putem interneta i sadrže elemente seksualne iznude;
- krivičnim djelom smatra učestvovanje u seksualnim aktivnostima sa djetetom uz upotrebu prisile, sile ili prijetnji ili kada takva osoba zloupotrebljava priznato postojanje povjerenja, autoritet ili utjecaj nad djetetom ili ranjiv položaj djeteta;
- krivičnim djelom smatra izlaganje djeteta seksualnim aktivnostima ili seksualnom iskorištavanju i seksualnom zlostavljanju, kao i mamljenje (vrbovanje) djeteta, što obuhvata aspekte pripreme djeteta putem interneta (grooming);
- krivičnim djelom se smatra pomaganje ili saučesništvo u seksualnom iskorištavanju i seksualnom zlostavljanju.

Kako se prati primjena Konvencije?

Uspostavljen je Komitet koji prati da li države ugovornice djelotvorno primjenjuju Konvenciju iz Lanzarotea. Cilj je uporedni pregled situacije, kao i podsticanje razmjene dobrih praksi i otkrivanja poteškoća. Komitet je ovlašten da omogući prikupljanje, analizu i razmjenu informacija među državama radi unapređenja njihovog kapaciteta za sprečavanje i borbu protiv seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece.

Nedostaci Konvencije

Konvencija ne određuje niti kriminalizira sve oblike seksualnog iskorištavanja djece putem digitalnih tehnologija, uključujući:

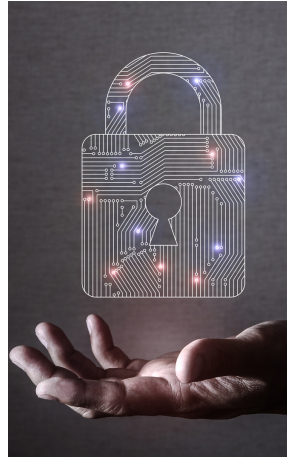
- seksualnu iznudu (sextortion);
- digitalno generisani materijal koji prikazuje seksualno iskorištavanje;
- seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika.

KONVENCIJA IZ BUDIMPEŠTE

KONVENCIJA VIJEĆA EVROPE O KIBERNETIČKOM KRIMINALU

- ➔ Konvencija o kibernetičkom kriminalu, poznata i kao Konvencija iz Budimpešte, prvi je međunarodni ugovor koji se bavi problematikom kriminala na internetu i kompjuterski posredovanog kriminala. Konvencijom se uspostavlja zajednička krivičnopravna politika koja olakšava provođenje radnji u postupku otkrivanja, istrage i krivičnog gonjenja djela kojima se zloupotrebljavaju ili su usmjerena protiv povjerljivosti, integriteta i raspoloživosti kompjuterskih sistema, mreža i kompjuterskih podataka.

Politikom je predviđeno usvajanje i usklađivanje domaćih krivičnopravnih materijalnih i procesnih zakona, kao i unapređenje međunarodne saradnje. Konvencija je stupila je na snagu 1. jula 2004. godine. Bosna i Hercegovina je ratificirala Konvenciju Vijeća Evrope o kibernetičkom kriminalu 19. maja 2006. godine.

➔ Konvencija iz Budimpešte i seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje u digitalnom okruženju

U pogledu seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece u digitalnom okruženju, Konvencijom iz Budimpešte propisana je obaveza strana da usvoje zakonske mjere kojima će propisati djelotvorne i srazmjerne kazne sa snagom odvraćanja (čl. 13.) za svako postupanje koje predstavlja krivično djelo:

Član 9. *Materijal koji prikazuje seksualno iskorištavanje djece i maloljetnika (1.):

- proizvodnja materijala koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika u svrhu distribucije putem digitalnih tehnologija;
- nuđenje ili činjenje dostupnim materijala koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika putem digitalnih tehnologija;
- distribuiranje ili prenošenje materijala koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika putem digitalnih tehnologija;
- pribavljanje materijala koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika putem digitalnih tehnologija, za sebe ili drugog;
- posjedovanje materijala koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika u kompjuterskom sistemu ili na mediju za čuvanje kompjuterskih podataka.

Zašto država treba pristupiti Konvenciji iz Budimpešte?

- Konvencija je prvi međunarodni ugovor koji se bavi problematikom kriminala na internetu i kompjuterski posredovanog kriminala i tretira materijal koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika kao kibernetički kriminal te sadrži jasne odredbe u vezi sa prikupljanjem podataka putem interneta;
- Konvencija promovise međunarodnu saradnju;
- promovise saradnju između ugovornih strana i industrije.

Definicija *materijala koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika

Član 9. (2.)

„Materijal koji vizuelno prikazuje maloljetnika kako učestvuje u eksplicitnim seksualnim radnjama (a); osobu koja izgleda kao maloljetnik koja učestvuje u eksplicitnim seksualnim radnjama (b); stvarne slike koje predstavljaju maloljetnika kako učestvuje u eksplicitnim seksualnim radnjama (c)“.

KONVENCIJA IZ BUDIMPEŠTE

➔ Prednosti Konvencije

- jasne definicije;
- krivičnim djelom smatra sve postupke u vezi sa materijalom koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece, kao i njegovo pribavljanje;
- predviđa krivičnu odgovornost svih osoba koje pomažu ili podstiču činjenje krivičnih djela, a na osnovu čega je moguće krivično goniti pomagače;
- priznavanje potrebe za zajedničkom krivičnopravnom politikom i obaveza donošenja procesnih odredbi, naprimjer, o presretanju i zapljeni podataka u svrhu istrage i utvrđivanja identiteta počinioca;
- odredbe o uzajamnoj pomoći i pravila o izručenju kako bi se dodatno olakšala i ojačala međunarodna saradnja.

Interesi provedbe zakona naspram ljudskih prava

U preambuli Konvencije je naglašena potreba da se obezbijedi odgovarajuća ravnoteža između interesa provođenja zakona i poštovanja osnovnih ljudskih prava, posebno prava na vlastito mišljenje bez uplitanja sa strane, prava na slobodu izražavanja te prava na poštovanje privatnosti. Na kraju se spominje i pravo na zaštitu ličnih podataka.

Nedostaci Konvencije

Konvencijom nisu konkretno definisana niti krivičnopravno sankcionisana sva postupanja u vezi sa seksualnim iskorištavanjem i seksualnim zlostavljanjem djece putem interneta:

- sama proizvodnja materijala koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece;
- pripremanje djeteta putem interneta (grooming);
- seksualna iznuda (sextortion);
- prijenos seksualne zlopotrebe djece uživo putem interneta (livestream).

Države nisu obavezne da krivičnopravno sankcionišu:

- pribavljanje ili posjedovanje;
- kompjuterski/digitalno obrađeni materijal koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika.

Materijal koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika (CSAM)

1

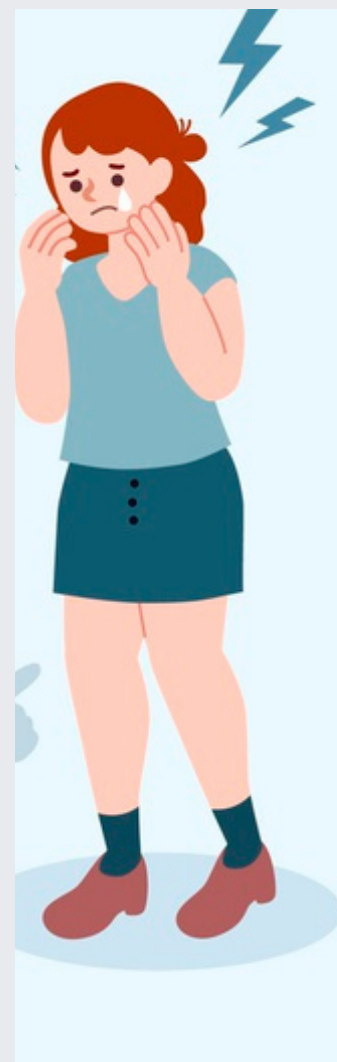
Definicija

Materijal koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika (CSAM) odnosi se na materijal koji prikazuje djela seksualnog iskorištavanja i/ili materijal sa fokusom na intimne djelove tijela djeteta. Kada se opisuje seksualna eksploatacija djece, neodgovorna ili slabo informisana upotreba terminologije može trivijalizirati ili senzacionalizirati problem, stigmatizirati žrtve i otežati podizanje svijesti te stvaranje prosvijećenog diskursa. Važno je nikada ne upotrebljavati termine koji impliciraju da je dijete pružilo bilo kakav nivo pristanka.

Djeca nikada ne mogu pristati na seksualne aktivnosti sa odraslim osobama. Ovdje ćemo navesti neke termine koji se uobičajeno koriste kada se opisuje seksualna eksploatacija djece, ali ih je bolje izbjegavati ili koristiti s velikim oprezom:

- „Dječija pornografija“ – bolje je koristiti termin „Materijal koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika (CSAM)“;
- „Dječiji seks turizam“ – bolje je koristiti termin „seksualna eksploatacija djece kroz putovanje i turizam“.

Pojam „materijal koji prikazuje seksualno iskorištavanje ili seksualno zlostavljanje djece“ se može koristiti u širem smislu i obuhvata sve druge seksualizirane materijale koji prikazuju djecu. Takvi materijali obuhvataju djecu svih dobi, muškog i ženskog spola, i razlikuju se po težini zloupotrebe i aktima koji se kreću od seksualnog poziranja djece do nanošenja teških tjelesnih povreda.

Kompjuterski/digitalno generisani materijal koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika (CSAM)

Pojam „kompjuterski/digitalno generisani materijal koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika“ odnosi se na sve oblike materijala koji prikazuje djecu uključenu u seksualne aktivnosti i/ili na seksualiziran način, s tim da produkcija takvog materijala ne podrazumijeva fizički kontakt sa djecom, već je digitalno generisan tako da ostavlja utisak da se radi o stvarnoj djeci. Najveći dio takvog materijala je izrađen kompjuterski, ali se može i ručno izraditi.

Iako virtuelni materijal koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika ne podrazumijeva nanošenje štete djeci, opasan je zato što se (i) može koristiti u pripremi djece za iskorištavanje; (ii) podržava tržište slika seksualne zloupotrebe djece; i (iii) podržava kulturu tolerancije seksualizacije djece i potiče potražnju.

Materijal koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika (CSAM)

KRIVIČNA DJELA:

- ostvarivanje pristupa ili podvođenje;
- posjedovanje;
- nuđenje ili stavljanje na raspolaganje;
- uvoz ili izvoz;
- distribucija ili prijenos;
- prodaja;
- proizvodnja CSAM materijala.

Ova djela su (djelomično) propisana sljedećim pravnim okvirima:

Fakultativni protokol uz Konvenciju o pravima djeteta o trgovini djecom, iskorištavanju djece u svrhu prostitucije i iskorištavanju djece u svrhu izrade pornografskog materijala: isključeno je ostvarivanje pristupa.

Konvencija iz Budimpešte: sveobuhvatna, uključujući i uvođenje krivične odgovornosti za digitalno generisani materijal koji prikazuje CSAM.

Konvencija iz Lanzarotea: sveobuhvatna, uključujući i uvođenje krivične odgovornosti za digitalno generisani materijal koji prikazuje CSAM.

Konvencija MOR-a br. 182: samo proizvodnja.

Počinioci i njihov način postupanja

- počinioci su motivisani seksualnim interesovanjem za djecu i/ili finansijskom dobiti te djeluju samostalno ili kao dio mreže;
- koriste različite uređaje, software i koriste internet za proizvodnju, pristup i distribuciju takvog materijala;
- Koriste metode šifriranja (enkripcije) i sakrivanja internetske platforme da bi sakrili svoje postupanje i identitet;
- Kompjuterski/digitalno generisani materijal koji prikazuje CSAM počinioci ponekad koriste radi pripreme ili manipulacije djecom da bi ih privukli da učestvuju u seksualnim aktivnostima.

Šta je moguće uraditi?

- zagovarati snažniji zakonski okvir kojim će se uvesti krivična odgovornost za sva navedena postupanja;
- zagovarati povećanje resursa policije, ulagati u konkretne kapacitete i alate za otkrivanje materijala koji prikazuje seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika;
- podsticati bolju saradnju sa privatnim sektorom, npr. pružiocima internet usluga, i s njima saradivati u primjeni politika radi efikasnijeg otkrivanja materijala koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika;
- educirati i podizati svijest o takvom materijalu, kao i o rizicima i sigurnom ponašanju na internetu;
- prijaviti takav materijal kada god naiđete na njega na internetu;
- Pružiti podršku žrtvama.

-Grooming- Priprema djeteta u svrhe seksualnog zlostavljanja putem interneta

DEFINICIJA

Grooming predstavlja izraz za proces pripreme djeteta u svrhe seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja putem interneta.

Grooming je proces uspostavljanja/izgradnje odnosa s djetetom posredstvom interneta i digitalnih tehnologija u cilju olakšanja seksualnog kontakta s tim djetetom na internetu ili uživo.

Grooming nije ograničen na pokušaj ostvarivanja i/ili ostvarivanje fizičkog kontakta, negopodrazumijeva i sve radnje poduzete putem interneta.

Zakonski okviri

Priprema je tretirana kao krivično djelo u Konvenciji iz Lanzarotea:

- Konvencija iz Lanzarotea sadrži odredbe (čl. 23.) o privlačenju djece ili o predlaganju djetetu da se sastane sa odraslom osobom radi izrade materijala koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece. Osim toga, ona predviđa krivičnu odgovornost za podmičivanje djece u svrhu seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece ili dovođenje djeteta u situaciju u kojoj dijete svjedoči seksualnom iskorištavanju i seksualnom zlostavljanju ili seksualnim aktivnostima (čl. 22.);

Počinioci i njihov način postupanja

- počinioci su prije svega motivisani svojim seksualnim interesovanjem za djecu i/ili finansijskom dobiti;
- djeluju samostalno ili kao dio mreže;
- počinioci biraju svoje žrtve tako što procjenjuju njihovu ranjivost (npr. nivo samopouzdanja, stepen roditeljske kontrole);
- kontakt sa djetetom se generalno inicira putem interneta, npr. putem chat rooma, gaming portala ili društvenih mreža, s tim da počinioci rade na pripremi djece i izvan mreže;
- pripremanje (grooming) obično podrazumijeva uspostavljanje emotivne veze sa djetetom kako bi se zadobilo povjerenje djeteta;
- počinioci se također mogu fokusirati i na brzo uspostavljanje kontrole nad žrtvom, umjesto da prvo uspostave odnos povjerenja;
- osobe koje vrše grooming (pripremu) ponekad u taj proces uključuju i druge osobe, npr. njegovu porodicu i prijatelje;
- postupci groominga (pripreme) podrazumijevaju ispunjavanje potreba djeteta kroz pružanje pažnje i/ili poklona, psihološku prinudu, manipulaciju, „seksualnu edukaciju“ i desenzitizaciju djeteta;
- oni progresivno seksualiziraju odnos sa djetetom;
- često koriste izoliranost, tajnost, krivnju kako bi dijete i dalje učestvovalo i o tome šutjelo.

-Grooming- Priprema djeteta u svrhe seksualnog zlostavljanja putem interneta

Šta možete uraditi?

- zagovarati snažnije zakonske okvire kojim će se uvesti krivična odgovornost za grooming;
- zagovarati izgradnju kapaciteta policije i ulaganje u konkretnu izgradnju kapaciteta i alata za otkrivanje groominga;
- ostvariti saradnju sa privatnim sektorom, npr. sa pružaocima internetskih usluga, i zajednički djelovati u primjeni mjera koje će obezbijediti sigurnost djece na internetu;
- educirati i podizati svijest o groomingu;
- provesti istraživanje i prikupiti sve relevantne informacije radi boljeg razumijevanja problema groominga;
- prijaviti svaku situaciju u kojoj je dijete žrtva groominga;
- pružiti podršku žrtvama.

-Sexting- Slanje seksualno eksplicitnih fotografija ili poruka seksualnog sadržaja

DEFINICIJA

-Sexting-

Sexting je slanje seksualno eksplicitnih fotografija ili poruka seksualnog sadržaja

Krivično djelo?

Sexting nije tretiran kao krivično djelo niti u jednom relevantnom regionalnom ili međunarodnom zakonskom okviru o seksualnom iskorištavanju i zlostavljanju djece. Međutim, kada su u pitanju fotografije djece i maloljetnika, sextingom se generalno vrši povreda zakonskih propisa kojima je zabranjen materijal sa seksualnim iskorištavanjem i zlostavljanjem djece, zato što podrazumijeva proizvodnju i distribuciju seksualizirane fotografije djeteta ili maloljetne osobe.

Prema Fakultativnom protokolu uz Konvenciju o pravima djeteta o trgovini djecom, iskorištavanjem djece u svrhu prostitucije i iskorištavanjem djece u svrhu izrade pornografskog materijala, materijal seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece znači „**svako prikazivanje, bilo kakvim sredstvima, djeteta u pravim ili simuliranim eksplicitnim seksualnim aktivnostima ili svako prikazivanje seksualnih dijelova tijela djeteta prvenstveno u seksualne svrhe**“. Materijal eksplicitno seksualnog sadržaja nastao u procesu sextinga bi se mogao podvesti pod ovu definiciju.

Zbog toga bi osoba koja snima i/ili šalje eksplicitno seksualnu poruku mogla biti optužena za distribuciju pornografskog materijala koji uključuje djecu i maloljetnike. Osim toga, osoba koja prima takav materijal bi mogla biti optužena za posjedovanje ili pristupanje materijalu seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece. Iako policija u najvećem broju slučajeva neće podnijeti krivičnu prijavu i većina tužilaca neće krivično goniti djecu zbog sextinga, u nekim zemljama su podignute optužnice protiv djece za djela povezana sa materijalom seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece.

Kada se sadržaj podijeli putem interneta, gotovo je nemoguće kontrolisati njegovu distribuciju.

Zašto i kako se djeca upuštaju u sexting?

- djeca se generalno sama fotografišu/snimaju i s drugima dijele fotografije na vlastitu inicijativu ili na zahtjev druge osobe;
- fotografije/videomaterijali se mogu snimiti raznim sredstvima. Često se koriste mobilni telefoni za proizvodnju sadržaja koji se dijeli putem medijskih platformi za slanje teksta za razgovor putem interneta i putem društvenih mreža;
- sadržaj se dostavlja drugom dječaku ili djevojčici ili vršnjacima ili osobama sa kojima djeca komuniciraju putem interneta;
- dječija motivisanost za sexting varira, a obuhvata uživanje u seksualnoj vezi, eksperimentisanje, privlačenje komplimenata ili pažnje i potvrđivanje predanosti nekoj osobi. Ova motivisanost može biti povezana sa pritiskom vršnjaka.

-Sexting- Slanje seksualno eksplicitnih fotografija ili poruka seksualnog sadržaja

Zašto i kako se djeca upuštaju u sexting?

- sexting je problematičan zato što djeca često ne razumiju moguće posljedice svog ponašanja niti poduzimaju mjere da sakriju informacije koje otkrivaju njihov identitet;
- sexting je čak problematičniji kada proizvedeni materijal sadrži elemente krivičnog djela ili zlostavljanja, kao što je uključenost punoljetne osobe;
- sexting čini djecu ranjivom u smislu da mogu postati žrtve seksualne iznude (sextortiona) i virtuelnog zlostavljanja, a ponekad mogu postati i žrtve umnožavanja njihovih slika ili korištenja slika u kolekciji materijala sa prikazom seksualne zloupotrebe djece.

Šta možete uraditi?

- izgraditi svijest djece, roditelja i odgajatelja i educirati ih o rizicima i mogućim posljedicama sextinga;
- prijaviti sexting ili materijal koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece primijećen na internetu;
- Zagovarati kod pružalaca internet usluga i sa njima sarađivati na ograničavanju sadržaja koji predstavljaju seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i zagovarati kod mobilnih operatera provođenje odgovarajućih mjera u cilju saradnje sa nadležnim organima, kada je to potrebno (npr. dostava podataka o korisniku na zahtjev).

- Sextortion - Seksualna iznuda

1

DEFINICIJA

Seksualna iznuda

Seksualna iznuda je ucjenjivanje osobe fotografijama i/ili videosnimcima te osobe (koje je ta osoba izradila) u cilju iznude seksualnih usluga, novca ili drugih koristi pod prijetnjom distribucije materijala bez pristanka osobe sa fotografije/videosnimka (npr. objavljivanje materijala na društvenim mrežama). Ako je usmjerena protiv djece, seksualna iznuda obuhvata proces u kojem se djeca ili mladi ljudi prisiljavaju na proizvodnju seksualnog materijala i/ili im se govori da urade uznemirujuće postupke, pod prijetnjom pokazivanja materijala na kojima su oni prikazani drugim osobama. U nekim slučajevima zlostavljanje se toliko izmakne kontroli da dovodi do samopovređivanja žrtve ili samoubistva kao jedinog izlaza.

Krivično djelo

Krivična odgovornost za seksualnu iznudu nije eksplicitno predviđena niti u jednom relevantnom regionalnom i međunarodnom pravnom instrumentu o seksualnom iskorištavanju i seksualnom zlostavljanju djece.

Međutim, Konvencija iz Lanzarotea predviđa krivičnu odgovornost za dovođenje djeteta u situaciju da učestvuje u pornografskim predstavama ili prisiljavanje djeteta da učestvuje u takvim predstavama (čl. 21.1.a-b). Isto se odnosi i na privlačenje djeteta da učestvuje u materijalu koji se odnosi na seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece (čl.23.). Obavljanje seksualnih aktivnosti sa djetetom također se smatra krivičnim djelom kada su prisutni elementi prisile, upotrebe sile i prijetnje; zloupotreba priznatog postojanja povjerenja, autoriteta ili utjecaja nad djetetom; ili posebno ranjivog položaja djeteta.

Elementi seksualne prinude bi se mogli podvesti pod odredbe ovih članova.

Osim toga, konvencije kojima je propisana krivična odgovornost za proizvodnju, nabavljanje, distribuciju ili nuđenje materijala koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djeteta – Konvencija iz Budimpešte, Konvencija iz Lanzarotea, Fakultativni protokol o trgovini djecom – sadrže odredbe pod koje bi se mogli podvesti elementi seksualne iznude.

- Sextortion - Seksualna iznuda

Počinioci i karakteristike seksualne iznude

- **Počinioci se često oslanjaju na položaj autoriteta ili na zamišljenu neuravnoteženost moći, a ne na fizičko nasilje ili primjenu sile da bi dijete prisilili na pružanje seksualnih usluga, niti na novac i robe;**
- psihološka prisila generalno se manifestuje kroz prijetnju povlačenja određenih pogodnosti ili prijetnju neželjenim posljedicama ukoliko zahtjevi budu odbijeni;
- seksualna komponenta može obuhvatiti zahtjev počinioca za bilo koji vid neželjene seksualne aktivnosti, kao što je pokazivanje intimnih dijelova tijela, poziranje za seksualne fotografije ili podvrgavanje fizičkom zlostavljanju;
- seksualna komponenta se može manifestirati i kroz metode koje se primjenjuju da bi se pridobile usluge ili novac. Naprimjer, počinioci mogu ostvariti pristup seksualnom sadržaju žrtve urađenom u vlastitoj produkciji i koristiti takav materijal kao ucjenu radi iznuđivanja novca;
- seksualna iznuda može podrazumijevati i distribuciju (prijetnju distribucijom) intimnih fotografija iz vlastite produkcije putem interneta ili prema vršnjacima. Ovo opet može dovesti do drugih negativnih posljedica, kao što je virtualno zastrašivanje, kojim se vrši dodatna viktimizacija ili nanosi dodatna šteta djetetu žrtvi.

Šta možete uraditi?

- zagovarati snažnije zakonske okvire kojim će se uvesti krivična odgovornost za seksualnu iznudu;
- zagovarati povećanje kapaciteta policije kako bi bila u stanju riješiti problem seksualne iznude;
- zagovarati kod pružaoca internet usluga i s njima saradivati u cilju ograničenja kruženja internetom materijala koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i ograničenje mogućnosti seksualne iznude;
- zgraditi svijest djece, roditelja i odgajatelja i educirati ih o rizicima i mogućim posljedicama sextinga;
- prijaviti sexting ili materijal koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece na internetu.

- **Livestream** (u kontekstu zlostavljanja djece i maloljetnika)
- **Seksualno** zlostavljanje djece na internetu uz prijenos uživo

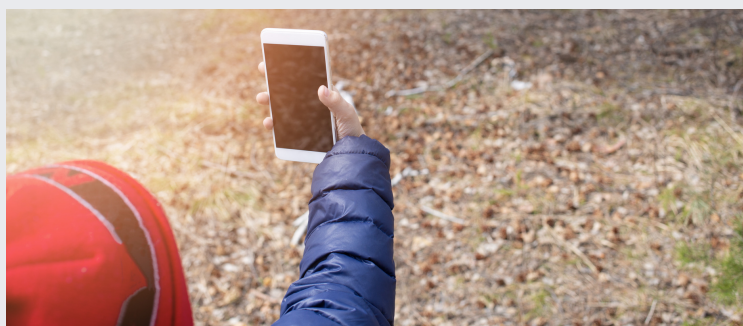

1

DEFINICIJE

Seksualno zlostavljanje djece na internetu uz prijenos uživo (Livestream)

Livestream ili seksualno zlostavljanje djece na internetu uz prijenos uživo podrazumijeva prisiljavanje djeteta da samo ili sa drugim osobama učestvuje u seksualnim aktivnostima. Seksualna aktivnost se istovremeno prenosi uživo putem interneta i prate je osobe sa drugih lokacija. Često su te osobe koje prate prijenos sa udaljenih lokacija upravo one osobe koje su tražile i/ili su naručile seksualno zlostavljanje djeteta, diktirajući način na koji će se akt izvesti i one ponekad naručuju i finansiraju seksualno zlostavljanje.

Krivično djelo

Seksualno zlostavljanje djece na internetu uz prijenos uživo nije eksplicitno kažnjivo prema bilo kojem relevantnom regionalnom ili međunarodnom zakonskom okviru o seksualnom iskorištavanju i seksualnom zlostavljanju djece.

Međutim, Konvencijom iz Lanzarotea se uvodi kao kažnjivo djelo dovođenje u situaciju ili prisiljavanje djeteta da učestvuje u dječijim pornografskim predstavama (član 21. (1). (a), (b), kao i svjesno prisustvovanje pornografskim predstavama koje uključuju djecu (c). Osim toga, kažnjivo je i pomaganje izvršenja tih djela (član 24.). Ova odredba se primjenjuje i na osobe koje pomažu ili podstiču činjenje ovog djela.

Prema članu 3.(1).(a) Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta o trgovini djecom, nuđenje, izručivanje ili prihvatanje djeteta, bilo kojim sredstvima, u svrhu seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djeteta treba da budu obuhvaćeni krivičnim pravom zemlje. Također i Konvencija MOR-a br. 182. u članu 3. (b) uvodi kao kažnjivo djelo korištenje, podvođenje ili nuđenje djeteta za [...] pornografske priredbe. Odredbe ovih članova bi se mogle tumačiti tako da obuhvataju djela počinioca i njegovih pomagača koja su povezana sa seksualnim iskorištavanjem i seksualnim zlostavljanjem djece na internetu uz prijenos uživo.

Generalno, odredbe regionalnih i međunarodnih konvencija koje se odnose na materijal koji prikazuje seksualno iskorištavanje i zlostavljanje djece ne mogu se primijeniti na seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djeteta uživo putem interneta ili na njegov prijenos putem interneta, uživo, zato što se često ne snimaju. Stoga ih nije moguće „proizvesti, obraditi ili distribuirati“, u skladu sa odgovarajućim odredbama relevantnih regionalnih i međunarodnih pravnih okvira.

- **Livestream** (u kontekstu zlostavljanja djece i maloljetnika)
- **Seksualno** zlostavljanje djece na internetu uz prijenos uživo

Počinioci i njihov način postupanja

- počinioci koji uživo prate seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece putem web kamere najčešće ostvaruju pristup preko posrednika ili pomagača;
- pomagači su ponekad članovi porodice djeteta ili žive u istoj zajednici kao i dijete i prisiljavaju djecu da izvedu predstavu pred web kamerom, ali također razgovaraju i privlače (potencijalne) klijente;
- počinitelj i pomagač ili dijete se dogovore o datumu i vremenu u kojem će se zlostavljanje odvijati kako bi počinitelj u to vrijeme ostvario pristup sistemu. Dogovaranje se obavlja putem opcije chata, e-maila ili telefona. Osim toga, uključene strane dogovaraju cijenu koju počinitelj plaća, obično putem uobičajenih zakonitih kanala platnog prometa. Uplaćeni iznosi su generalno niski kako ne bi izazvali sumnju u pogledu transakcija;
- razne platforme, odnosno stranice podržavaju korištenje videa i koriste se za prijenos seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djeteta uživo putem interneta. Tako se omogućava počiniocima da prate zlostavljanje djeteta u stvarnom vremenu ili da ga usmjeravaju putem chata ili glasovne funkcije;
- u nekim zajednicama postoji određeni nivo društvene tolerantnosti prema ovoj vrsti kriminala. To je povezano sa nekoliko faktora, kao što su siromaštvo i ograničeno razumijevanje interneta, implikacija po samo dijete ili nezakonitog karaktera takvih djela. Stoga se na prijenos seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djeteta uživo putem interneta može gledati kao na lak i brz izvor zarade.

Šta možete uraditi?

- podići svijest i upoznati opću javnost u zajednici sa nezakonitom prirodom, posljedicama i rizicima seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece uživo putem interneta/internetskog prijenosa seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece;
- zagovarati izradu konkretnijih zakonskih okvira kojima će se propisati krivično djelo seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece uživo putem interneta/internetskog prijenosa seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece ili pornografske predstave koja uključuje dijete;
- zagovarati unapređenje resursa i kapaciteta policije i tužilaštava kako bi se borili sa ovom problematikom;
- zagovarati kod finansijskih institucija i s njima saradivati na otkrivanju i praćenju sumnjivih transakcija koje bi mogle biti povezane sa ovim oblikom kriminala.

KONVENCIJA BR. 182 MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE RADA O ZABRANI I TRENUTNOM DJELOVANJU NA UKIDANJU NAJGORIH OBLIKA DJEČIJEG RADA

- ➔ Međunarodna organizacija rada (MOR/ILO) je 1999. godine usvojila Konvenciju br. 182. Ratificiranjem ove Konvencije zemlja se obavezuje da će odmah poduzeti radnje kojim će zabraniti i ukinuti najgore oblike radne eksploatacije djece te od njih zaštititi osobe mlađe od 18 godina. Neophodne mjere obuhvataju reforme zakona i njihovu primjenu do praktične i direktne pomoći djeci i porodicama. Bosna i Hercegovina je ratificirala MOR/ILO Konvenciju o najgorim oblicima dječijeg rada 5. oktobra 2001. godine.

➔ Konvencija MOR-a i seksualno iskorištavanje i zlostavljanje djece putem interneta

Konvencija poziva države članice da odmah poduzmu djelotvorne mjere kojima će osigurati zabranu i ukidanje „najgorih oblika radne eksploatacije djece“ i djelotvornu primjenu njenih odredbi, kao i uvođenje sankcija. U smislu ove konvencije i u vezi sa problematikom seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece putem interneta, najgori oblici radne eksploatacije djece su:

Član 3.

- korištenje, podvođenje ili nuđenje djeteta u svrhu prostitucije, proizvodnje pornografskog materijala ili izvođenje pornografskih predstava;
- rad koji bi, zbog svoje prirode i okolnosti u kojima se obavlja, vjerovatno štetio zdravlju, sigurnosti i moralu djece.

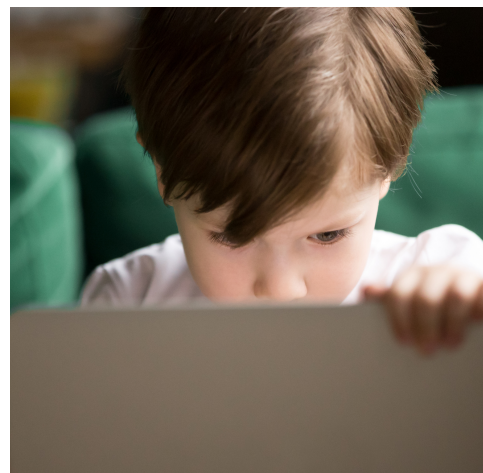
Zašto bi država trebala pristupiti Konvenciji MOR-a br. 182?

- konvencijom je objedinjen globalni konsenzus o borbi protiv najgorih oblika radne eksploatacije djece i vodi ka oslobađanju djece koja su namamljena u situaciju seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja i druge oblike eksploatacije;
- poziva na krivičnopravno sankcionisanje izrade materijala koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece i „korištenje djece u svrhu izrade pornografskih predstava“ kao jednog od najgorih oblika eksploatacije djece, čime se proširuje pristup povredama dječijih prava i pruža dodatna dimenzija krivičnom gonjenju;
- promoviše međunarodnu saradnju koja je relevantna s obzirom na to da javni oblici seksualnog iskorištavanja djece, prema članu 3. (b), prelaze granice zbog same prirode interneta koji počinioci koriste radi lakše distribucije.

KONVENCIJA BR. 182 MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE RADA O ZABRANI I TRENUTNOM DJELOVANJU NA UKIDANJU NAJGORIH OBLIKA DJEČIJEG RADA

➔ Prednosti Konvencije

- Konvencijom je predviđena krivična odgovornost za „pornografske predstave koje uključuju djecu“ koje obuhvataju postupanje koje je povezano sa prijenosom seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece uživo putem interneta;
- Konvencijom se promoviše cjelovit pristup, uključujući i rehabilitaciju i društvenu integraciju žrtava;
- tijelo MOR-a zaduženo za praćenje primjene Konvencije može dati preporuke državama koje su ratificirale Konvenciju. Ako se neka država ne pridržava preporuka, MOR ima pravo pokrenuti postupak pred Međunarodnim sudom pravde. To podrazumijeva znatna ovlaštenja ovog tijela da bi se osigurala primjena odredbi Konvencije.

Preporuka u vezi sa najgorim oblicima radne eksploatacije djece (br. 190)

MOR je 1999. godine usvojio Preporuku u vezi sa najgorim oblicima radne eksploatacije djece (br. 190). Odredbe ove preporuke nadopunjuju odredbe Konvencije br. 182 i trebaju se primjenjivati u vezi s njima. Njima se države koje su ratificirale Konvenciju pozivaju da, naprimjer: 1) jačaju međunarodnu saradnju; 2) osiguraju da su propisane krivičnopravne sankcije za najgore oblike dječijeg rada, definisane u Konvenciji; i 3) uvedu mjere kojima će osigurati djelotvornu primjenu odredbi.

Nedostaci Konvencije

- Konvencija MOR-a je fokusirana na rad te stoga ne pokriva sva postupanja u vezi sa seksualnim iskorištavanjem i seksualnim zlostavljanjem djece putem interneta (npr. seksualno iznuđivanje – sextortion, pripremanje djeteta putem interneta – grooming itd.);
- Konvencijom je naglašen suverenitet države nad međunarodnim pravom, čime se može umanjiti obaveza država da poduzmu potrebne mjere;
- ne postoji minimalni prag koji države moraju ispoštovati ili ispuniti kroz svoj ustav ili zakonski okvir.

FAKULTATIVNI PROTOKOL UZ KONVENCIJU O PRAVIMA DJETETA O TRGOVINI DJECOM, ISKORIŠTAVANJU DJECE U SVRHU PROSTITUCIJE I ISKORIŠTAVANJU DJECE U SVRHU IZRADE PORNOGRAFSKOG MATERIJALA

- ➔ Kako bi doprinijela zaustavljanju sve većeg zlostavljanja i iskorištavanja djece širom svijeta, Generalna skupština Ujedinjenih nacija je 2000. godine usvojila Fakultativni protokol uz Konvenciju o pravima djeteta. Ciljevi Fakultativnog protokola su spriječiti trgovinu djecom, iskorištavanje djece u svrhu prostitucije i iskorištavanje djece u svrhu izrade pornografskog materijala. Bosna i Hercegovina je ratificirala Fakultativni protokol uz Konvenciju o pravima djeteta o trgovini djecom, iskorištavanju djece u svrhu prostitucije i iskorištavanju djece u svrhu izrade pornografskog materijala 4. septembra 2002. godine.

Fakultativni protokol o trgovini djecom, iskorištavanju djece u svrhu prostitucije, iskorištavanju djece u svrhu izrade pornografskog materijala, kao i iskorištavanju djece putem digitalnih tehnologija.

- ➔ U vezi sa seksualnim iskorištavanjem i seksualnim zlostavljanjem djece putem digitalnih tehnologija, Fakultativnim protokolom je propisana obaveza za vlade država da krivičnopravno propišu i odgovarajućim kaznama sankcionišu postupke koji se, između ostalog, odnose na:

Član 3.1. (a) Nuđenje, izručivanje ili prihvatanje djeteta u svrhu seksualnog iskorištavanja bilo kojim sredstvima;

Član 3.1. (ii) (c) Proizvodnja, distribucija, širenje, uvoz, izvoz, nuđenje, prodaja ili posjedovanje materijala koji se odnosi na seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece;

Član 3.2. Pokušaj izvršenja ovih djela, te saučesništvo ili učestvovanje u izvršenju ovih djela.

Zašto država treba pristupiti Fakultativnom protokolu?

Fakultativni protokol je dodatak uz Konvenciju o pravima djeteta i njime su proširene mjere zaštite djece koje se odnose na iskorištavanje djece u svrhu izrade materijala koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece.

Njim se promoviše međunarodna saradnja.

Nedostaci Konvencije

Konvencijom nisu konkretno definisana niti je predviđena krivična odgovornost za sva postupanja koja se odnose na seksualno iskorištavanje djece na internetu, to jeste za:

- svjesno pristupanje ili gledanje materijala sa prikazom seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece;
- posjedovanje materijala koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece;
- digitalno generisan materijal koji prikazuje seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece;
- pripremanje djeteta putem interneta (grooming);
- seksualnu iznudu (sextortion);
- seksualno zlostavljanje djece na internetu uz prijenos uživo (livestream).

ZAKONODAVNI OKVIR O SEKSUALNOM NASILJU NAD DJECOM U DIGITALNOM OKRUŽENJU U BOSNI I HERCEGOVINI

Međunarodni pravni okvir

Međunarodnim konvencijama i rezolucijama donesenim na nivou Vijeća Evrope i Ujedinjenih nacija te direktivama na nivou Evropske unije, pozivaju se i pravno obavezuju države na uspostavljanje sveobuhvatnog zakonodavnog sistema s ciljem prevencije zloupotrebe i zlostavljanja djece, pravovremenog otkrivanja takvih ponašanja, progona njihovih izvršilaca, te poduzimanje svih potrebnih radnji na pružanju pomoći i podrške djeci žrtvama kao i na podizanju svijesti građana o neprihvatljivosti bilo kakvog oblika zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, uključujući ono izvršeno putem interneta. Bosna i Hercegovina je ratificirala više konvencija i rezolucija koje trebaju biti i jesu iznad zakona donešenog na državnom i entitetskim nivoima. Neke od ratifikovanih konvencija su:

- **Konvencija br. 182 Međunarodne organizacije rada (MOR/ILO) o zabrani i trenutnom djelovanju na ukidanju najgorih oblika dječijeg rada** - ratificirana 5. oktobra 2001. godine.
- **Konvencija Vijeća Evrope o kibernetičkom kriminalu „Konvencija iz Budimpešte“** - ratificirana 19. maja 2006. godine.
- **Konvencija Vijeća Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja „Konvencija iz Lanzarotea“** – ratificirana 14. novembra 2012. godine.

Pravni okvir u Bosni i Hercegovini

Pojam djeteta/maloljetnik Krivični zakon BiH (član 1. 11. Krivični zakon Federacije BiH (član 2. (9), Krivični zakon Brčko Distrikta BiH (član 2. 11. pod djetetom podrazumijeva svaku osobu mlađu od 14 godina. Status maloljetnika osoba ima do navršenih 18 godina starosti, nakon kojih postaje punoljetna. Krivični zakon Republike Srpske u članu 123. (Značenje izraza) u stavu 7. kaže da je djeteta kao žrtva krivičnog djela osoba koja nije navršila osamnaest godina života. Pored toga, u glavi XV «Krivična djela seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta» zavisno od krivičnog djela daje starosnu granicu djeteta.

Međunarodni dokumenti koje je ratificirala BiH dio su pravnog sistema ove države i samim tim dio Ustava BiH, Ustava Federacije BiH i Ustava Republike Srpske, te dio Statuta Brčko Distrikta BiH. BiH je uspostavila pravni okvir kada su u pitanju krivična djela koja se odnose na seksualno iskorištavanje i seksualnu zloupotrebu djece, i zaštitu djece – žrtava i svjedoka ovih krivičnih djela. U skladu sa političko - administrativnim ustrojem BiH četiri krivična zakona inkriminišu radnje seksualnog nasilja nad djecom: Krivični zakon BiH, Krivični zakon Federacije BiH, Krivični zakon Republike Srpske i Krivični zakon Brčko Distrikta BiH. Kad je u pitanju procesuiranje izvršilaca ovih krivičnih djela, ono se vrši po entitetima.

Ustav BiH, entiteski ustavi i Statut Brčko Distrikta BiH garantuju, između ostalog, osiguranje najvišeg nivoa međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ustav Republike Srpske u članu 44. (1) navodi jednu veoma značajnu garanciju, da djeteta uživa posebnu zaštitu i da roditelji imaju pravo i dužnost da se staraju o podizanju i odgoju svoje djece.

Ustavi deset kantona u Federaciji BiH proklamiraju provođenje svih građanskih prava i sloboda propisanih u Ustavu BiH i Ustavu Federacije BiH.

ZAKONODAVNI OKVIR O SEKSUALNOM NASILJU NAD DJECOM U DIGITALNOM OKRUŽENJU U BOSNI I HERCEGOVINI

Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine

Čl.211: Iskorištavanje djeteta ili maloljetnika radi pornografije

(1) Ko dijete ili maloljetnika snimi radi izradbe fotografija, audiovizuelnog materijala ili drugih predmeta pornografskog sadržaja, ili posjeduje ili uvozi ili prodaje ili rasparčava ili prikazuje takav materijal, ili te osobe navede na učestvovanje u pornografskoj predstavi, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do pet godina.

(2) Predmeti koji su bili namijenjeni ili upotrijebljeni za učinjenje krivičnog djela iz stava 1. ovog člana oduzet će se, a predmeti koji su nastali učinjenjem krivičnog djela iz stava 1. ovog člana oduzet će se i uništiti.

Čl.212: Upoznavanje djeteta s pornografijom

(1) Ko djetetu proda, prikaže ili javnim izlaganjem ili na drugi način učini pristupačnim spise, slike, audiovizuelne i druge predmete pornografskog sadržaja ili mu prikaže pornografsku predstavu, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Predmeti iz stava 1. ovog člana oduzet će se.

Krivični zakon Republike Srpske

Čl.175: Iskorištavanje djece za pornografiju

(1) Ko navodi dijete na učestvovanje u snimanju dječije pornografije ili ko organizuje ili omogući snimanje dječije pornografije, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ko neovlašteno snimi, proizvede, nudi, čini dostupnim, distribuira, širi, uvozi, izvozi, pribavlja za sebe ili za drugoga, prodaje, daje, prikazuje ili posjeduje dječiju pornografiju ili joj svjesno pristupa putem računarske mreže, kazniće se kaznom zatvora od jedne do osam godina.

(3) Ko upotrebom sile, prijetnje, obmane, prevare, zloupotrebom položaja ili teških prilika djeteta ili odnosa zavisnosti, prisili ili navede dijete na snimanje dječije pornografije, kazniće se kaznom zatvora od dvije do deset godina.

(4) Predmeti korišteni za izvršenje ovog djela se oduzimaju, a pornografski materijal koji je nastao izvršenjem djela se uništava.

(5) Dijete se neće kazniti za proizvodnju i posjedovanje pornografskog materijala koji prikazuje njega lično ili njega i drugo dijete ako su oni sami taj materijal proizveli i posjeduju ga uz pristanak svakog od njih i isključivo za njihovu ličnu upotrebu.

(6) Dječija pornografija je materijal koji vizuelno ili na drugi način prikazuje dijete ili realno prikazano nepostojeće dijete ili lice koje izgleda kao dijete, u pravom ili simuliranom (eksplicitnom) evidentnom seksualnom ponašanju ili koji prikazuje polne organe djece u seksualne svrhe.

(7) Materijali koji imaju umjetnički, medicinski ili naučni značaj ne smatraju se pornografijom u smislu ovog člana.

Čl.176: Iskorištavanje djece za pornografske predstave

(1) Ko navodi dijete na učestvovanje u pornografskim predstavama, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ko upotrebom sile, prijetnje, obmane, prevare, zloupotrebom položaja ili teških prilika djeteta ili odnosa zavisnosti, prisili ili navede dijete da učestvuje u pornografskoj predstavi, kazniće se kaznom zatvora od dvije do deset godina.

(3) Kaznom zatvora iz stava 1. ovog člana kazniće se ko gleda pornografsku predstavu uživo ili putem komunikacijskih sredstava ako je znao ili je trebalo i moglo da zna da u njoj učestvuje dijete.

(4) Predmeti korišteni za izvršenje djela se oduzimaju, a pornografski materijal koji je nastao izvršenjem djela se uništava.

ZAKONODAVNI OKVIR O SEKSUALNOM NASILJU NAD DJECOM U DIGITALNOM OKRUŽENJU U BOSNI I HERCEGOVINI

Čl.177: Upoznavanje djece sa pornografijom

(1) Ko djetetu mlađem od petnaest godina proda, pokloni, prikaže ili javnim izlaganjem, posredstvom kompjuterske mreže ili drugih vidova komunikacije ili na drugi način učini dostupnim spise, slike, audio-vizuelni materijal ili druge predmete pornografske sadržine ili mu prikaže pornografsku predstavu, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do tri godine.

(2) Predmeti korišteni za izvršenje ovog djela se oduzimaju, a pornografski materijal se uništava.

(3) Pornografijom se smatra materijal koji vizuelno ili na drugi način prikazuje lice u pravom ili simuliranom evidentnom seksualnom ponašanju ili koji prikazuje polne organe ljudi u seksualne svrhe.

(4) Materijali koji imaju umjetnički, medicinski ili naučni značaj ne smatraju se pornografijom u smislu ovog člana.

Čl.178: Iskorištavanje kompjuterske mreže ili komunikacije drugim tehničkim sredstvima za izvršenje krivičnih djela seksualnog zlostavljanja ili iskorištavanja djeteta

(1) Ko sa djetetom starijim od petnaest godina, koristeći kompjutersku mrežu ili komunikaciju drugim tehničkim sredstvima, dogovori sastanak radi vršenja obljube ili sa njom izjednačene polne radnje, ili radi proizvodnje pornografskog materijala, ili radi drugih oblika seksualnog iskorištavanja i pojavi se na dogovorenom mjestu radi sastanka, kazniće se kaznom zatvora od jedne do pet godina.

(2) Ako je djelo iz stava 1. ovog člana izvršeno prema djetetu mlađem od petnaest godina, učinilac će se kazniti kaznom zatvora od dvije do osam godina.

Krivični zakon Brčko Distrikta BiH

Čl.206: Zadovoljenje pohote pred djetetom ili maloljetnikom

Ko pred djetetom ili maloljetnikom čini radnje namijenjene zadovoljavanju vlastite ili tuđe pohote, ili ko navede dijete da pred njim ili drugom osobom vrši takve radnje, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

Čl.208: Iskorištavanje djeteta ili maloljetnika radi pornografije

(1) Ko dijete ili maloljetnika snimi radi izrade fotografija, audio-vizuelnog materijala ili drugih predmeta pornografskog sadržaja, ili posjeduje ili uvozi ili prodaje ili rastura ili prikazuje takav materijal, ili te osobe navede na sudjelovanje u pornografskoj predstavi, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do pet godina.

(2) Predmeti koji su bili namijenjeni ili upotrebljeni za počinjenje kaznenog djela iz stavka 1 ovoga članka oduzet će se, a predmeti koji su nastali počinjenjem kaznenog djela iz stavka 1 ovoga članka oduzet će se i uništiti.

Čl.209: Upoznavanje djeteta s pornografijom

(1) Ko djetetu proda, prikaže ili javnim izlaganjem ili na drugi način učini pristupačnim spise, slike, audio-vizuelne i druge predmete pornografskog sadržaja ili mu prikaže pornografsku predstavu, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Predmeti iz stavka 1 ovoga članka oduzet će se.

#SURF@J SIGURNO

WWW.SIGURNODIJETE.BA

MEĐUNARODNI FORUM
SOLIDARNOSTI - EMMAUS
BOSNA I HERCEGOVINA

Praktisk Solidaritet
- För en solidarisk och hållbar värld

CENTAR ZA SIGURNI INTERNET

FORUM CIV NOR SIDA ARE RESPONSIBLE FOR THIS CONTENT